- בְּרֵאשִׁית
- נֹחַ
- לֶךְ לְךָ
- וַיֵּרָא
- חַיֵּי שָׂרָה
- תּוֹלְדוֹת
- וַיֵּצֵא
- וַיִּשְׁלַח
- וַיֵּשֶׁב
- מִקֵּץ
- וַיִּגַּשׁ
- וַיְחִי

הדר HADAR
תורה · עבודה · חסד

ו' מַרְחֶשְׁוָן תשפ"ז 16-17 באוקטובר 2026

מָה בַּפָּרָשָׁה

- ה' רואה שכל הבריות הלכו בדרך רעה והארץ מלאה חָמָס – רישעות ואלימות. לכן, ה' מחליט להשחית את הארץ ומצווה את נֹחַ לבנות תֵּבָה.
- נח מכניס לתיבה יחד איתו את בני משפחתו, זוג (זכר ונקבה) מכל בהמה טמאה ושבעה זוגות מכל בהמה טהורה.
- גשם יורד על הארץ במשך ארבעים יום וארבעים לילה. המבול הורס את הכל.
- המים גוברים על הארץ ומכסים אותה במשך מאה וחמישים יום.
- נח שולח עֹרֵב ואחריו יונה, כדי לבדוק אם פסקו המים. בפעם השניה, היונה חוזרת עם עלה זית בפיה.
- ה' אומר לנח לצאת מן התיבה ולמלא את הארץ מחדש.
- ה' כורת ברית עם בני האדם שלא ישחית עוד את הארץ במי מבול ולאות הברית נותן קשת בענן.
- לאחר כמה דורות, כל בני האדם מדברים שפה אחת. הם מתחילים לבנות מגדל.
- ה' מבלבל את שפתם ולכן המקום נקרא בָּבֶל. משם ה' מפזר את בני האדם על פני כל הארץ.

מִדְרָשׁ

מדרשים הם סיפורים או רעיונות שעוזרים לנו להבין את התורה. הם מגיעים מתוך הקשבה טובה למילים של התורה ולדרך שבה הן נכתבות. כאן ננסה לגלות אילו רמזים המדרש מוצא במילים של התורה, ולחשוב יחד מה הוא רוצה ללמד אותנו.

בראשית ז:ו-ז

וְנֹחַ בֶּן שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמַּבּוּל הָיָה מַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיָּבֹא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי בָנָיו אִתּוֹ אֶל הַתֵּבָה מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל:

כשקוראים את הפסוקים, נראה שקודם המבול התחיל, ורק אז נח נכנס לתיבה.

למה נח לא נכנס לפני שהגשם התחיל? האם זה הגיוני?

בראשית רבה לב:ו

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן נֹחַ מְחֻסָּר אֱמוּנָה הָיָה, אִלּוּלֵי שֶׁהִגִּיעוּ הַמַּיִם עַד קַרְסֻלָּיו לֹא נִכְנַס לַתֵּבָה. [נח היה חסר אמונה, אם המים לא היו מגיעים לו עד הקרסוליים הוא לא היה נכנס לתיבה]

לפי המדרש הזה, אף על פי שנח עבד שנים רבות על בניית התיבה, הוא לא האמין באמת שהמבול יקרה. רק כשמי הגשם התחילו לעלות ממש והגיעו לרגליו הוא הבין שזה אמיתי ונכנס לתיבה.

- למה קשה לפעמים להאמין? האם אפשר ללמוד מזה משהו על טבע האדם?
- נח היה אדם גדול, אבל גם לו היה קשה להאמין בדבר מאד חשוב. האם עדיין אפשר להעריך אותו, אפילו אם הוא לא היה מושלם?

הַקְּדֻשַּׁת לֵוִי (מזרח אירופה, לפני כ-250 שנה) מבין את המדרש בצורה קצת שונה. הוא חושב שנח כן האמין שהמבול יבוא – אבל הוא לא האמין בעצמו מספיק, ולכן קפא ולא פעל בזמן.

- האם גם אתם מרגישים לפעמים שחסר לכם אומץ לפעול? האם אתן יכולות לזכור רגע שהייתן זקוקות לקצת יותר אמונה בעצמכן?
- הקדושת לוי אומר: לִמְדוּ מנח – והאמינו בעצמכם יותר! מה זה אומר לדעתכם – להאמין בעצמך?

• פֵּרוּשִׁנוּת •

בראשית יא:ד

וַיֹּאמְרוּ הָבָה נִבְנֶה לָּנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָּנוּ שֵׁם פֶּן נָפוּץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ:

מה בעצם הייתה הבעיה עם מגדל בבל? הנה שתי דעות בנושא – נסו להבין מה ההבדל ביניהן!

אברהם אבן עזרא (ספרד, לפני 900 שנה)

וְהִנֵּה הַכָּתוּב גָּלָה חֻפְצָם וְסוֹף דַּעְתָּם לִבְנוֹת עִיר גְּדוֹלָה לִמוֹשָׁבָם, וְלִבְנוֹת מִגְדָּל גָּבוֹהַּ לִהְיוֹת לָהֶם לְאוֹת וּלְשֵׁם.

אבן עזרא חושב שהבעיה של אנשי הדור היתה גאוה: הם רצו שכולם יראו אותם, ישמעו עליהם ויחשבו שהם חשובים מאד.

אילו מילים בפסוק תומכות בפרשנות של אבן עזרא?

המשך בעמוד הבא >>

<< המשך מהעמוד הקודם

נפתלי צבי יהודה ברלין (נצי"ב) (מזרח אירופה, לפני 150 שנה)

יֵשׁ לְהָבִין מָה חָשְׁשׁוּ אִם יֵצְאוּ בַּמָּה לְאֶרֶץ אַחֶרֶת.

...חָשְׁשׁוּ שֶׁלֹּא יֵצְאוּ בְּנֵי אָדָם מִדֵּעָה זוֹ וְיִהְיוּ בְּמַחֲשָׁבָה אַחֶרֶת, עַל כֵּן הָיוּ מַשְׁגִּיחִים שֶׁלֹּא יֵצֵא אִישׁ מִיִּשּׁוּב שֶׁלָּהֶם...

כיצד מבין הנצי"ב את הפסוק הראשון בפרשת מגדל בבל (בראשית יא:א), שבו נאמר שכל בני האדם דברו שָׂפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֲחָדִים? איך הוא מקשר את זה עם הפסוק שאנחנו דנים בו?

- מדוע אנשים לפעמים רוצים שכולם יתנהגו ויחשבו באותה צורה? מתי זה יכול להיות דבר חיובי, ומתי זה עלול להיות בעייתי?
- כיצד התגובה של ה' – בלבול השפות ופיזור האנשים – מתאימה לאנשים שגאים מדי בעצמם (לפי הסברו של אבן עזרא)? וכיצד היא מתאימה לאנשים שרוצים יותר מדי אחידות במחשבה ובמעשה (לפי פירושו של הנצי"ב)?

תוכן ועריכה: אפי אונטרמן, יצחק ברונשטיין, ג'רמי טאביק, איתן טוקה, שושי לוקשין,
ציביה פרנק ויגודה, חנה קופץ, וג'ייסון רוגוף. עיצוב: ג'ן קלור. איור: אן קופסקי.

עליות:

1) בראשית ו:ט–כב

2) ז:א–טז

3) ז:יז–ח:יד

4) ח:טו–ט:ז

5) ט:ח–יז

6) ט:יח–י:לב

7) יא:א–לב

• שְׁאֵלוֹת הַשָּׁבוּעַ •

התשובות לשבע השאלות הראשונות נמצאות בעלייה התואמת בקריאת התורה. התשובות לשאלות 8-9 קשות יותר, ויכולות להימצא בכל מקום בפרשה. התשובה לשאלה 10 נמצאת בהפטרה.

בהבלחה!

1. מה אכלו נח והחיות בזמן שהיו בתֵּבָה?
2. בן כמה היה נח בזמן המַּבּוּל?
3. אילו שני בעלי חיים שולח נח מהתֵּבָה?
4. מה הדבר הראשון שנח עושה אחרי שהוא יוצא מהתֵּבָה?
5. איזו הבטחה מסמלת הקשת בענן?
6. מיהו אִישׁ הָאֲדָמָה?
7. מיהו אביו של אַבְרָם?
8. כמה דורות יש בין נח לאברם?
9. מה נוטע נח לאחר שהוא סוף סוף יוצא מן התֵּבָה?
10. **על פי ההפטרה:** מה מסמל המבול?

* חפשו את התשובות בעמוד 7

• בּוֹאוּ נְדַבֵּר עַל זֶה •

הנצי"ב דיבר על הסכנות שיכולות לבוא מאחידות. הנה מקור שדווקא רואה ערך בהשתלבות והתאמה לקבוצה שאנחנו חלק ממנה:

מסכת דרך ארץ ד:ה

לֹא יְהֵא אָדָם עֵר בֵּין הַיְשֵׁנִים, וְלֹא יָשֵׁן בֵּין הָעֵרִים, וְלֹא בּוֹכֶה בֵּין הַשּׂוֹחֲקִים, וְלֹא שׂוֹחֵק בֵּין הַבּוֹכִים, וְלֹא יוֹשֵׁב בֵּין הָעוֹמְדִים, וְלֹא עוֹמֵד בֵּין הַיּוֹשְׁבִים, וְלֹא קוֹרֵא בֵּין הַשּׁוֹנִים, וְלֹא שׁוֹנֶה בֵּין הַקּוֹרִים. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר, לֹא יְשַׁנֶּה אָדָם מִדַּעַת הַבְּרִיּוֹת.

כשהחברים או הקהילה שלכם עושים משהו ביחד, יתכן שאין סיבה טובה להתנהג באופן שונה. הרצון להתבדל יכול להפריע לאנשים סביבכם, ויכול אפילו ליצור רושם שאינכם מכבדים אותם.

זה בסדר להיות שונה ולא תמיד לעשות מה שכולם עושים. אבל אחדות ושלום עם אחרים הם גם ערכים חשובים.

- מתי כדאי לנסות להשתלב, ומתי עדיף לבלוט ולהיות שונה?

• דַּקָּה שֶׁל דְּיוּן •

איך לשחק:

- הנה כמה טיעונים לפתיחת המשחק. התחלקו לשתי קבוצות והכינו מספר טיעונים.
- מומלץ להוסיף רעיונות חדשים לאלה שמובאים כאן.
- כל קבוצה תציג את עמדתה במשך שלושים שניות. הקבוצה המשכנעת ביותר תנצח!

דיון: היה כיף להיות בתֵּבָה.

לא מסכים

- מי רוצה להיות תקוע בתוך סירה שנה שלמה עם כל החיות האלה?! זה בטח היה רועש ומסריח!
- דמיינו כמה בחילה הייתם מרגישים מהסערות והגלים!

מסכימה

- מי לא אוהב שַׁיט בסירה?
- עדיף להיות בפנים מאשר להישאר בחוץ בזמן המבול...

תשובות:

1. מזון שנח אסף והביא לתיבה מראש (בראשית ו:כא-כב)
2. 600 (בראשית ז:ו)
3. עורב ויונה (בראשית ח:ז-ח)
4. בונה מזבח ומקריב קורבנות לה' (בראשית ח:כ)
5. שלא יהיה עוד מבול שיכחיד את כל העולם (בראשית ט:יג–טו)
6. נח (בראשית ט:כ)
7. תרח (בראשית יא:כו)
8. עשרה דורות (בראשית יא:י-כז)
9. כרם (בראשית ט:כ)
10. כעסו של ה' על עם ישראל. כשם שה' נשבע שלא יביא עוד מבול להשחית את הארץ, כך הוא נשבע כאן שלא יכעס עוד על עמו, ושחסדו וברית השלום שלו לא יסורו לעולם. (ישעיהו נד:ט-י)

כל הזכויות שמורות למכון הדר. ניתן להעתיק ולצלם למטרות לא מסחריות.

• תְּפִלָּה •

ההוראות לבניית הַתֵּבָה כוללות את הפרט הבא:

צֹהַר (=חלון) תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה
(בראשית ו:טז)

החלון כנראה עזר לנח ולמשפחתו לדעת מה השעה, כי לא היו להם שעונים.

- האם אתם יכולים לחשוב על סיבות נוספות שבגללן היה חשוב שיהיה חלון בתיבה?

חלונות חשובים גם בתפילה.

תלמוד בבלי מסכת ברכות לא ע"א

אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא: לְעוֹלָם יִתְפַּלֵּל אָדָם בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חַלּוֹנוֹת.

חלונות יכולים לתרום לתפילתנו בכמה דרכים:

- **רש"י** אומר שהמבט הַחוּצָה ולמעלה אל השמיים מזכיר לנו שאנחנו מדברים עם הקב"ה.
- **הרמב"ם** כותב שזה עוזר לנו לדמיין שאנחנו קרובים יותר לירושלים.
- **תלמידי רבנו יונה** סבורים שאור השמש מרגיע את הנפש ועוזר לנו לכוון בתפילה.
- **הפרישה** אומר שאוויר צח עוזר לכוונה.
- **המהרש"א** מסביר שחלון פתוח עוזר לנו לדמיין שהתפילות שלנו עולות למעלה ומתקבלות לפני ה'.

- יש לכם רעיונות נוספים איך חלון עוזר לנו להתפלל טוב יותר?
- ***נסו את זה!*** בפעם הבאה שאתם מתפללים, עמדו ליד חלון וחשבו על חלק מהרעיונות שהוזכרו כאן. מה אתם מרגישים? כשאתן מתפללות ליד חלון, מה מרגיש לכן שונה?